

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

**ODGOVORI NA PITANJA BANAKA U VEZI SA PRIMJENOM
UPUTSTVA ZA IZRADU I PROVEDBU STRATEGIJE I OPERATIVNIH
PLANOVA ZA POSTUPANJE SA NEKVALITETNIM IZLOŽENOSTIMA
(broj 01-1519/23 od 07.04.2023. godine)**

Datum odgovora:	12.04.2023. godine
Područje:	Sastavni dijelovi strategije
Tema:	Član 2. stav (1)
Broj pitanja:	1
Pitanje banke:	<p>Da li sve Banke trebaju praviti Strategiju ili samo one čiji je udio nekvalitetnih kredita u ukupnim kreditima veći od 5% tri mjeseca u kontinuitetu?</p> <p>Ukoliko je odgovor da samo Banke čiji je udio nekvalitetnih kredita u ukupnim kreditima veći od 5% tri mjeseca trebaju praviti Strategiju, da li to znači da npr. ako Banka izradi strategiju, a u toku godine ispuni kriterij da je NPE ratio manji od 3% tri mjeseca, treba da onda prestane sa izradom Operativnih planova na kvartalnom nivou?</p> <p>Obzirom da je u "Članu 6 tačka 9." navedeno da su banke dužne utvrditi kratkoročne, srednjoročne i dugoročne strateške ciljeve, a obzirom da je u "Članu 2 tačka 1" navedeno da su samo banke čiji je udio nekvalitetnih kredita u ukupnim kreditima preko 5% dužne utvrditi strateške ciljeve smanjenja nivoa nekvalitetnih kredita, da li su banke, čiji je udio NPL-a manji od 5% dužne utvrditi pomenute kratkoročne, srednjoročne i dugoročne strateške ciljeve, odnosno pripremati Strategiju naplate"</p> <p>Da li je ispravno razumijevanje da banka čiji je udio nekvalitetnih kredita u ukupnim kreditima manji od 5% tri mjeseca u kontinuitetu, kroz strategiju može da definiše specifičan pristup i strateške ciljeve održavanja željenog udjela nekvalitetnih kredita u ukupnim kreditima?</p>
Odgovor FBA:	<p>U skladu sa članom 11. stav (1) tačka b) Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka („Službene novine Federacije BiH“, br. 44/19 i 37/20, u daljnjem tekstu: Odluka) obveznici sačinjavanja strategije su sve banke, a banke čiji udio nekvalitetnih kredita u ukupnim kreditima prelazi tri mjeseca 5% u kontinuitetu, dužne su, u skladu sa članom 11. stav (6) Odluke, strategiju, operativne planove i izvještaje o realizaciji istih dostavljati Agenciji u cilju nadzora i</p>

	<p>ocjene istih. Kada udio nekvalitetnih kredita u ukupnim kreditima padne ispod 5%, tri mjeseca zaredom, banka nije obavezna dostavljati Agenciji strategiju, ali je obavezna u skladu sa članom 11. stav (1) tačka b) Odluke sačinjavati istu.</p> <p>Dakle, u skladu sa članom 11. stav (1) tačka b) Odluke, sve banke su obavezne donijeti strategiju za postupanje sa nekvalitetnim izloženostima u kratkoročnom, srednjoročnom i dugoročnom periodu uključujući i ciljane nivoe nekvalitetnih izloženosti, a u skladu sa članom 11. stav (3) tačka b) Odluke navedena strategija treba uzeti u obzir strategiju aktivnog smanjenja nekvalitetnih izloženosti.</p>
Područje:	Procjena internih sposobnosti
Tema:	Član 3. stav (1)
Broj pitanja:	2
Pitanje banke:	<p>Koji kriterij uzeti za starosnu strukturu? Da li će to biti npr. datum prelaska u NPL, dani kašnjenja ili nešto treće? Šta se podrazumijeva pod kretanjem NPL-a na odgovarajućem nivou granularnosti te da Banka mora samostalno razviti interni okvir za segmentaciju nekvalitetnih izloženosti koji će se koristiti za izvještajne i operativne svrhe?</p>
Odgovor FBA:	<p>Starosna struktura se zasniva na danima kašnjenja, a banka samostalno može odrediti raspone dana kašnjenja („buckets“) na osnovu kojih će temeljiti analizu starosne strukture nekvalitetnih izloženosti.</p> <p>Banka je dužna na odgovarajućem nivou granularnosti pratiti kretanje nekvalitetnih izloženosti, a obzirom da svaka banka u sklopu internog izvještavanja ima razvijen interni okvir za segmentaciju izloženosti isti može primijeniti i za analizu kretanja nekvalitetnih izloženosti u skladu sa članom 3. stav (1) tačka c) nacrtu Uputstva.</p> <p>Nije neophodno da banka za potrebe izrade strategije razvija novu segmentaciju nekvalitetnih izloženosti, nego može primijeniti već postojeću koju koristi za interno izvještavanje ili regulatorno izvještavanje (npr. izvještaj o sektorskoj strukturi kredita).</p>
Područje:	Procjena eksternog okruženja
Tema:	Član 4. stav (3)
Broj pitanja:	3
Pitanje banke:	<p>Koji su prihvatljivi izvori podataka za analizu tržišta ostalih vrsta kolaterala? Prijedlog banke je da se jasnije definiše šta je prihvatljiv nivo nekvalitetnih izloženosti i pokrivenosti očekivanim kreditnim gubicima?</p>
Odgovor FBA:	<p>U zavisnosti od ostalih vrsta kolaterala, banka će koristiti različite izvore podataka za analizu. Takođe, banka može koristiti i interno već raspoložive analize koje koristi u procjeni prihvatljivih kolaterala (npr. opreme i dr.) koji su definisani Odlukom i internim aktima banke (internim metodologijama).</p> <p>Agencija neće definisati prihvatljiv nivo nekvalitetnih izloženosti posebnim aktom. Banka treba samostalno utvrditi prihvatljiv nivo nekvalitetnih izloženosti i pokrivenosti očekivanim kreditnim gubicima, što može ovisiti od konkretnog poslovnog modela, odnosno specifičnosti kreditnih izloženosti i kolaterala svake pojedinačne banke, a adekvatnost postavljenih ciljeva je predmetom procjene od strane Agencije. Prilikom procjene kreditnog rizika banke, koju Agencija vrši kroz SREP postupak, za</p>

	automatsku ocjenu kvaliteta aktive, između ostalog, koristi indikator učešća nekvalitetnih izloženosti. Sve banke su upoznate pojedinačno kroz supervizorski dijalog i zapisnik o SREP-u, o ocjeni kvaliteta aktive, odnosno ocjeni nivoa rizika i kontrole kreditnog rizika.
Tema:	Član 4. st. (4) i (8)
Broj pitanja:	4
Pitanje banke:	Šta je konkretno zahtjev procjene poreskog okvira? Da li postoji komunikacija na nivou Ministarstva finansija oko izmjena poreskog tretmana efekata umanjenja vrijednosti?
Odgovor FBA:	Banka treba uključiti procjenu poreznih efekata vezano za utvrđivanje očekivanih kreditnih gubitaka ili trajnih otpisa na osnovu važećeg zakonskog i podzakonskog okvira. Agencija je na upite Ministarstva finansija Federacije BiH dala stav u vezi navedenog pitanja i nije upoznata da li postoji trenutno inicijativa od strane Ministarstva finansija Federacije BiH u vezi navedenog, te se za isto banka treba obratiti Ministarstvu finansija Federacije BiH.
Tema:	Član 4. stav (7)
Broj pitanja:	5
Pitanje banke:	Potrebno detaljnije pojašnjenje na što se fokusirati prilikom ove analize, pošto je Zakon o zaštiti korisnika finansijskih usluga širok pojam. Potrebno je konkretno navesti šta analiza pravnog okvira minimalno treba uključivati u odnosu na zaštitu korisnika i kakva su očekivanja od banaka u ovom dijelu.
Odgovor FBA:	Banka se prilikom analize treba fokusirati na odredbe Zakona o zaštiti korisnika finansijskih usluga („Službene novine Federacije BiH“, broj: 31/14, u daljnjem tekstu: ZZKFU) koje su relevantne za realizaciju strategije naplate nekvalitetnih izloženosti u cilju smanjenja nekvalitetnih izloženosti (npr. član 37. Ustupanje potraživanja ili član 31. i dr.). Takođe treba voditi računa da je u slučaju angažovanja agencija za naplatu potraživanja banka dužna obezbjediti standarde zaštite korisnika finansijskih usluga utvrđenih u ZZKFU. Navedena oblast je dinamična i banka treba kada dođe do izmjene ZZKFU ili drugih podzakonskih akata koji regulišu ovu materiju izvršiti ažuriranje strategije i operativnih planova.
Područje:	Opis opcija i ciljeva strategije
Tema:	Član 6. stav (5) tč. d) i f)
Broj pitanja:	6
Pitanje banke:	Razmotriti izmjenu kriterija kada je u pitanju prodaja nekvalitetnih izloženosti fizičkih lica, budući da je ista ograničena samo na finansijske institucije kao potencijalne kupce, što svakako predstavlja limitirajući faktor za smanjenje nekvalitetnih izloženosti. Razmotriti izmjenu kriterija kada su u pitanju računovodstveni otpisi bilansne izloženosti, s obzirom da pored kriterija da je knjigovodstveno evidentiran očekivani kreditni gubitak u visini od 100% bruto knjigovodstvene vrijednosti izloženosti,

	definiran i dodatni kriterij u vidu perioda od 2 godine proteka vremena od trenutka kada je evidentiran gubitak od 100% bruto knjigovodstvene vrijednosti.
Odgovor FBA:	<p>Banka samostalno odlučuje o izboru opcija koje će primjenjivati za smanjenje nekvalitetnih izloženosti, tj. ne mora primjenjivati opcije koje nisu mjerodavne za provedbu strategije. U članu 6. stav (6) nacrtu Uputstva je navedeno da banka može kombinovati različite opcije.</p> <p>Neće se isključivati računovodstveni i/ili trajni otpis nenaplativog dijela nekvalitetnih izloženosti kao jedna od opcija za efikasnu provedbu strategije bez obzira na uslov naveden u član 11. stav (5) tačka c) podtačka 1) Odluke obzirom da se Uputstvom ne mogu mijenjati navedeni kriteriji, već zakonskim i podzakonskim aktima kojim su utvrđeni, a kada dođe do izmjene tih akata revidiraće se i ove odredbe Uputstva.</p>
Tema:	Član 6. stav (8)
Broj pitanja:	7
Pitanje banke:	<p>Na temelju Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, Strategija i Operativni planovi kao dodatak iste, se usvajaju na godišnjem nivou (Nadzorni odbor), a realizacija operativnih planova se izvještava na kvartalnom nivou.</p> <p>Odredba člana 6, stav 8. znači potencijalnu potrebu češćeg usvajanja predmetnih dokumenata, međutim nije decidno jasno definirano koje promjene u internom i eksternom okruženju mogu utjecati na navedeno. Da li će isto ocjenjivati regulator te davati instrukcije Bankama?</p>
Odgovor FBA:	<p>Banka je dužna Agenciji dostaviti strategiju postupanja sa nekvalitetnim izloženostima, kao i njene izmjene i dopune, u roku od sedam dana od dana usvajanja od strane nadzornog odbora u skladu sa članom 11. stav (6) tačka a) Odluke. Strategija je dugoročni dokument i ne bi trebala biti podložna čestim izmjenama. Međutim u slučaju kada dođe do značajnih izmjena koji se odnose na sastavne dijelove strategije kao i na utvrđene strateške ciljeve i opcije, banka je dužna izvršiti revidiranje i ažuriranje strategije. Operativne planove potrebno je ažurirati kada dođe do izmjene i dopune strategije, kao i kada se na osnovu izvještaja o realizaciji operativnih planova utvrdi da je došlo do značajnog odstupanja od istih.</p> <p>Navedeno nije moguće decidno definisati jer može ovisiti od specifičnosti promjena u internom i eksternom okruženju i odabranoj strategiji banke. Najznačajnije promjene se mogu ticati pravnog i regulatornog okruženja koji utiču na smanjenje nekvalitetnih izloženosti, promjene u eksternom okruženju (npr. u izvršnom postupku, regulisanju vansudskog poravnjanja, prodaje potraživanja i dr.), u internom okruženju (značajne organizacione promjene u banci koje se odnose na upravljanje nekvalitetnim izloženostima i dr.).</p> <p>Agencija će vršiti ocjenu strategije i operativnih planova i pratiti njihovo izvršenje i po potrebi kroz supervizorske preglede i procjene tražiti od banke njihovo ažuriranje, pri čemu to ne isključuje obavezu banke da sama vrši ocjenu realnosti i sprovodivosti usvojene strategije i operativnih planova i potrebe njihovog ažuriranja.</p>

Područje:	Uključivanje strategije u sistem internog upravljanja	
Tema:	Član 7. stav (2)	
Broj pitanja:	8	
Pitanje banke:	Da li je ispravno razumijevanje da prateći princip proporcionalnosti male banke ne moraju imati odvojen organizacioni dio zadužen za provedbu strategije nego se provedba može raditi unutar postojećih organizacionih struktura? Banka smatra da bi kroz Uputstvo trebalo jasno navesti primjenu pravila proporcionalnosti koje bi se trebalo odnositi na sve aspekte Uputstva.	
Odgovor FBA:	Nije jasna poveznica između člana nacrta Uputstva koji je banka navela sa postavljenim upitom. Međutim, napominjemo da u nacrtu Uputstva nigdje nije navedena odredba kojom se banka obavezuje da ima odvojen organizacioni dio zadužen za provedbu strategije.	
Tema:	Član 7. stav (4)	
Broj pitanja:	9	
Pitanje banke:	Banka usvaja budžet za smanjenje nekvalitetne aktive te posebno Budžet za ostale troškove koji nisu direktno vezani za smanjenje nekvalitetne aktive (npr. CAPEX, OPEX itd). Pretpostavka je da je to uredu, tj. da navedena odredba ne znači da zbirno svi troškovi moraju biti prikazani kao jedan poseban nenamjenski Budžet, ali molimo za potvrdu.	
Odgovor FBA:	Banka ima jedan budžet koji usvaja koji bi trebao biti u takvoj formi i sadržaju da se u njemu mogu identificirati stavke koje obuhvataju sve fiksne i varijabilne troškove povezane sa provedbom strategije.	
Područje:	Izveštavanje Agencije	
Tema:	Član 9. stav (1) tačka a)	
Broj pitanja:	10	
Pitanje banke:	2. Stanovništvo	
	2.1.	- Naplata iz novčanog toka
	2.2.	- Restrukturirane izloženosti bez oprosta duga
	2.3.	- Restrukturirane izloženosti uz oprost duga
	2.4.	- Naplata iz realizacije kolaterala
	2.5.	- Stečajni postupak ili likvidacija dužnika
	2.6.	- Prodaja nekvalitetnih izloženosti
	2.7.	- Naplata iz novčanog toka (angažovanjem društva za naplatu potraživanja)
	2.8.	- Računovodstveni i (direktni) trajni otpis
	2.9.	- Promjena vrste imovine
	Obzirom da za segment stanovništva nije moguće primijeniti opcije 2.5. - Stečajni postupak ili likvidacija dužnika i 2.6. - Prodaja nekvalitetnih izloženosti, prijedlog je da se obrazac ažurira tako što će se ove opcije isključiti iz svih dijelova za stanovništvo.	

	Banka smatra da Agencija treba revidirati ograničenje prodaje plasmana fizičkih lica definisano članom 3. Stav (6) Odluke o kupoprodaji plasmana banke.
Odgovor FBA:	<p>Obzirom da se u kategoriju stanovništva uključuju i obrtnici moguće je primjeniti opciju 2.5. – Stečajni postupak ili likvidacija dužnika pri čemu će se naplata nekvalitetnih izloženosti vršiti iz postupka likvidacije ili gašenja tih subjekata koji su iskazani u kategoriji obrtnici.</p> <p>Opcija 2.6. – Prodaja nekvalitetnih izloženosti je primjenjiva na kategoriju stanovništva. Odredbe Uputstva nisu u suprotnosti sa odredbama Odluke o kupoprodaji plasmana banke.</p>
Tema:	Član 9. stav (1) tačka a)
Broj pitanja:	11
Pitanje banke:	Kako se u Prilogu 1 tretiraju nove nekvalitetne izloženosti koju se projektuju za izvještajne periode t+1..5?
Odgovor FBA:	U prilogu 1. Pregled smanjenja nekvalitetnih izloženosti banka ne prikazuje priliv novih nekvalitetnih izloženosti koji očekuje u narednom periodu, nego smanjenje samo postojeće nekvalitetne izloženosti za period od narednih 5 godina.
Tema:	Član 9. stav (1) tč. a) i c)
Broj pitanja:	12
Pitanje banke:	<p>Potrebno je pojasniti da li Prilog 1 predstavlja dokument koji će se usvajati uz Strategiju, a Prilog 2 i 3 dokumente koji će se raditi uz Operativne planove?</p> <p>Pošto Prilog 1 sadrži prikaz koji obuhvaća podjelu na fizička i pravna lica, a navedena odredba definira prikaz ciljeva i na temelju drugih karakteristika/segmenata (npr. osigurani i neosigurani krediti itd.), potrebno je pojašnjenje da li onda to faktički znači da će se uz Priloge 1,2 i 3 morati praviti i dodatni dokumenti koji će sadržavati takav granularni prikaz koji je definiran ovom odredbom.</p>
Odgovor FBA:	<p>Prilog 1. Pregled smanjenja nekvalitetnih izloženosti će se dostavljati godišnje uz strategiju, odnosno uz izmjene i dopune strategije, a Prilog 2. Kretanje nekvalitetnih izloženosti i Prilog 3. Stečena materijalna imovina će se dostavljati kvartalno uz izvještaje o realizaciji operativnih planova.</p> <p>Banka neće biti dužna dostavljati dodatne izvještaje osim navedenih priloga koji su predviđeni nacrtom Uputstva. Međutim, od banke se očekuje da definiše ciljeve strategije i za pojedinačne segmente nekvalitetnih izloženosti u zavisnosti od interne segmentacije, te da isti budu obuhvaćeni strategijom, a što ne mora biti u formi navedenih priloga. Npr. ako banka ima neosigurane kredite stanovništva nije neophodno da smanjenje tog segmenta nekvalitetnih izloženosti prikaže po opcijama kako je predviđeno Prilogom 1., nego na agregatnom nivou.</p>